

Postanowienie z dnia 3 października 2000 r., I CZ 97/00

Na zarządzenie przewodniczącego w sądzie drugiej instancji o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji zażalenie nie przysługuje.

Przewodniczący: Sędzia SN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

Sędziowie SN: Maria Grzelka, Iwona Koper

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w dniu 3 października 2000 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa Marka R. przeciwko Andrzejowi A. o ochronę praw autorskich, na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 lutego 2000 r.,

postanowił oddalić zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 29 lutego 2000 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie odrzucił kasację pozwanego Andrzeja A. od wyroku tego Sądu z dnia 2 września 1999 r. wobec nieuiszczenia w wyznaczonym terminie należnego wpisu.

W zażaleniu pozwany zarzucił wadliwość stanowiska Sądu Apelacyjnego, według którego niedopuszczalne jest zażalenie na zarządzenie o wezwaniu skarżącego do uiszczenia wpisu od kasacji. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie jest bezsporne, że pełnomocnik pozwanego został wezwany do uiszczenia wpisu od kasacji, ale wpis ten nie został uiszczony w wyznaczonym terminie.

Przyjęcie – co utrzymuje skarżący – że zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji podlegało zaskarżeniu zażaleniem wyłączałoby możliwość badania prawidłowości tego zarządzenia w postępowaniu wywołanym zażaleniem na inną decyzję – postanowienie o odrzuceniu kasacji. Jednakże skład Sądu Najwyższego rozpoznający niniejszą sprawę za trafne uznaje stanowisko, które już zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 kwietnia 1999 r., I CKN 120/99

(„Przeгляд Sądowy” 1999, nr 11-12, s. 189) co do niezaskarżalności zarządzenia o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji. Porównanie ust. 2 art. 22 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm. – dalej "u.k.s.c.") z jego ust. 1 prowadzi do wniosku, że ustawa wyłącza możliwość zaskarżenia zażaleniem zarządzenia przewodniczącego w sądzie drugiej instancji o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji (w tym o wyznaczeniu wysokości tego wpisu).

Nie można podzielić poglądu, że takie uregulowanie jest niezgodne z Konstytucją, wobec czego sąd uprawniony jest do niestosowania go i na podstawie art. 8 ust. 2 Konstytucji powinien bezpośrednio zastosować jej art. 176 ust. 1, z czego ma wynikać że na wymienione zarządzenie przysługuje zażalenie. Należy zwrócić uwagę, że poza art. 176 ust. 1 w Konstytucji znajduje się art. 78, dopuszczający wyjątki od zasady zaskarżalności wszystkich orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wykładnia przytoczonych przepisów, respektująca zasadę spójności i niesprzeczności przepisów Konstytucji, prowadzi do wniosku, że Konstytucja wymaga istnienia środka zaskarżenia od każdego orzeczenia wydanego w postępowaniu w pierwszej instancji, które kończy postępowanie (merytorycznie bądź formalnie) prowadzone w sprawie, ale dopuszcza przewidzianą ustawą możliwość nieprzysługiwania środka zaskarżenia od postanowienia rozstrzygającego kwestie uboczne (wypadkowe, incydentalne) występujące w sprawie lub od zarządzenia dotyczącego tych kwestii. Dlatego nie jest niezgodny z Konstytucją np. art. 394 § 1 k.p.c., nie przewidujący w procesie cywilnym zażalenia na szereg postanowień sądu pierwszej instancji rozstrzygających różnego rodzaju kwestie uboczne oraz na zarządzenia przewodniczącego dotyczące takich kwestii. Wypada przy tym zauważyć, że takie postanowienia i zarządzenia podlegają kontroli sądu drugiej instancji w sytuacji określonej w art. 380 k.p.c.

Wprawdzie skarżący nie złożył wyraźnego wniosku o rozpoznanie zarządzenia o wezwaniu do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia i zarządzenia o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji oraz postanowienia o odrzuceniu zażalenia na zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji ani nie powołał się na art. 380 k.p.c. (w związku z art. 362 i 393¹⁸ k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. – Dz.U. Nr 48, poz. 554 w związku z art. 5 ust. 2 tej ustawy), ale oczywiste jest, że intencją zażalenia jest

poddanie kontroli przez Sąd Najwyższy wymienionych zarządzeń i postanowienia. Drogę ku temu otwiera okoliczność, że nie podlegają one (co do zarządzenia o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji – jak to wskazano wyżej) zaskarżeniu zażaleniem.

Ustosunkowując się zatem do zarządzeń Kierownika Sekcji Kasacji o wezwaniu do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia i o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji i do postanowienia Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu zażalenia na to zarządzenie, należy stwierdzić, że nie nasuwają one zastrzeżeń co do ich zasadności i że wymienione zarządzenia były w pełni skuteczne.

Zasadność postanowienia o odrzuceniu zażalenia wynika z tego, co już wyżej powiedziano.

Według jednolitej, utrwalonej praktyki sądowej, mającej oparcie w § 63 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 218 ze zm. – dalej „Regulamin sądowy”), wezwanie strony do usunięcia braków pisma procesowego i do uiszczenia należnej opłaty od wniesionego przez tę stronę pisma, należy do przewodniczącego wydziału właściwego sądu. Nie ma przepisu, który kompetencję tę przekazywałby *expressis verbis* kierownikowi sekcji działającej w ramach wydziału. Sekcje takie są wszakże jednostkami organizacyjnymi sądów powszechnych tworzonymi, jeżeli rodzaje i liczba spraw za tym przemawiają, na podstawie § 18 Regulaminu sądowego, którego wydanie ma oparcie w ustawie (art. 37 pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jedn. tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.). Z takiego uregulowania wynika, że w wypadku utworzenia sekcji w ramach wydziału, do sekcji należy załatwianie spraw określonych w akcie o jej utworzeniu, a kompetencje, jakie w tych sprawach ma przewodniczący wydziału, należą do sędziego kierującego sekcją. Kierownik Sekcji Kasacji I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Warszawie był zatem osobą uprawnioną do wydania zarządzeń o wezwaniu pozwanego do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia i o wezwaniu pozwanego do uiszczenia wpisu od kasacji.

Wobec tego, że kasacją zaskarżony został w całości wyrok oddalający apelację pozwanego, którą wniósł on od wyroku zobowiązującego go – na podstawie art. 24 § 1 k.c. – do złożenia odpowiedniego oświadczenia i zasądzającego od niego na podstawie art. 448 k.c. kwotę 15 000 zł na rzecz

Polskiego Czerwonego Krzyża, kasacja wniesiona została w sprawie o prawo niemajątkowe i roszczenie majątkowe, gdyż roszczenie z art. 448 k.c. ma charakter roszczenia samoistnego i jego byt materialnoprawny nie jest uwarunkowany pozostałymi roszczeniami dochodzonymi na podstawie art. 24 § 1 k.c. (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1985 r., III CZP 27/85, OSNCP 1985, nr 12, poz. 185). Pozwany obowiązany był więc wskazać w kasacji wartość przedmiotu zaskarżenia odnoszącą się do roszczenia majątkowego (art. 393³ k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r.), czego nie uczynił.

Jeżeli w wezwaniu do usunięcia wymienionego braku nie było podane – jak twierdzi skarżący – że wezwanie dotyczy wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia „w zakresie roszczenia majątkowego”, nie stanowiło to uchybienia. Nie mogło bowiem budzić wątpliwości u prawnika będącego adwokatem, do którego wezwanie zostało skierowane, że nie dotyczyło ono wskazania wartości zaskarżenia w zakresie prawa niemajątkowego. Kategorie wartości przedmiotu sporu i – odpowiednio – wartości przedmiotu zaskarżenia odnoszą się tylko do spraw (roszczeń) majątkowych (art. 19 i 393 pkt 1 *in fine* k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 24 maja 2000 r. k.p.c.). W wykonaniu wezwania pełnomocnik pozwanego prawidłowo zresztą wskazał jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 15 000 zł, odpowiadającą sumie zasądzonej od pozwanego na rzecz PCK. W tych okolicznościach, w zarządzeniu o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji wpis ten trafnie ustalony został na kwotę 6150 zł, odpowiadającą wysokości wpisu ostatecznego ustalonego w wyroku sądu pierwszej instancji od prawa niemajątkowego (5000 zł) i wpisu stosunkowego od kwoty 15 000 zł (§ 1 pkt 1 i 2 oraz § 7 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie wysokości wpisów w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.). Należy zauważyć, że w tej samej wysokości był ustalony wpis od apelacji wniesionej w sprawie przez pozwanego, której zakres zaskarżenia był taki sam, jak zakres zaskarżenia kasacją, i pozwany, nie kwestionując zarządzenia o wezwaniu go do uiszczenia tego wpisu, wpłacił go w wyznaczonym terminie.

Praktyka ponownego wzywania do uiszczenia wpisu od środka zaskarżenia, na którą powołuje się skarżący, dotyczy sytuacji, gdy wobec wezwania do uiszczenia wpisu, w terminie zakreślonym do dokonania tej czynności, strona składa wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych albo zażalenie na zarządzenie

przewodniczącego w przedmiocie obowiązku uiszczenia wpisu od apelacji, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego lub zarzutów od nakazu zapłaty, które są czynnościami dopuszczalnymi, a wniosek lub zażalenie zostaną oddalone w całości lub w części. Inną sytuacją jest odrzucenie zażalenia na zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji. W tej sytuacji chodzi o złożenie środka zaskarżenia, który – jak już powiedziano wyżej – nie przysługuje. Wniesienie go nie wywołuje zatem żadnych skutków prawnych. W szczególności, nie niweczy skuteczności zaskarżonego nim zarządzenia o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji i jego odrzucenie nie rodzi po stronie sądu (przewodniczącego) obowiązku w postaci ponownego wzywania do uiszczenia tego wpisu. Przyjęcie, że po odrzuceniu zażalenia na zarządzenie o wezwaniu do uiszczenia wpisu od kasacji powstaje obowiązek ponownego wezwania strony do uiszczenia tego wpisu, prowadziłoby do bezpodstawnego przedłużania przez sąd (przewodniczącego) terminu ustawowego do uiszczenia wpisu od kasacji (art. 16 ust. 1 u.k.s.c.).

Wprawdzie jako podstawę wydania zaskarżonego postanowienia Sąd Apelacyjny błędnie powołał art. 395 k.p.c., ale nie jest to postanowienie wydane bez podstawy prawnej. Podstawę tę stanowi art. 16 ust. 3 u.k.s.c.

Z przytoczonych względów zażalenie jest bezzasadne i jako takie podlegało oddaleniu (art. 385 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ k.p.c. i art. 28 u.k.s.c.).